

ÉRTESÍTŐ

A 25 éves

Budapesti Városvédő Egyesület lapja

2008. december- 2009. január

XXVI. Évfolyam, 10. szám

Köszöntöm az Olvasót! A Budapesti Városvédő Egyesület ez évi tematikus hónapjai keretében a november a SZOCIOLÓGIA hónapja volt, ezért november elején városi szociofotó kiállítást rendeztünk, a hónap végétől pedig Szőnyi István képzőművészeti körünk legjobbjai állították ki képeiket a 135 éve egyesült Budapestről a Podmaniczky teremben. Ez év végéig látható ez a kiállítás, valamint a Budapesti Városvédő Egyesület 25 évét bemutató kiállítás is a Budapesti Történeti Múzeumban. Minden érdeklődőt szeretettel várunk! December a HAGYOMÁNYOK hónapja lesz, amely az ünnepvárás hangulatában telik el, és hagyományos könyvvásárunkat is megrendezzük. Ezúton kívánok minden Tagtársunknak és Olvasónknak szép évvégi ünnepeket, egészséget és jó kedvet az új esztendőre és köszönöm meg önkénteseink áldozatos munkáját, munkatársaim: Pétek Edit és Hegedűs Attila gondoskodó szeretetét!

Honlapunkon részletesebb információkat találunk, lelkes tagjainktól pedig továbbra is várjuk az értékes beszámolókat, meghívókat január 20-ig bezárólag.

Tétényi Éva

***

MEGHÍVÓK, KIÁLLÍTÁSOK

Képzőművészet a Podmaniczky teremben

Hagyományainkhoz híven 2008. év végén is bemutatjuk a Szőnyi István nevet viselő képzőművészeti körünk alkotásainak legjavát a Podmaniczky teremben.

A kiállítás látogatható: december 22-ig, H-Cs: 10-16 óráig, P: 10-13 óráig.

***

25 éves a Budapesti Városvédő Egyesület – kiállítás a Budai Várban

December 31-ig látogatható az egyesület első 25 évét bemutató kiállításunk a Budapesti Történeti Múzeumban. Az elmúlt éveket bemutató tablók mellett tárgyi emlékekkel, „korabeli sarokkal” várjuk az érdeklődőket. **A kiállítás megtekintése a múzeumba váltott jeggyel lehetséges.**

Látogatható: *kedd kivételével* év éégig minden nap 10-16 óráig.

***

A Magyar Urbanisztikai Társaság Környezetesztétikai Tagozata meghívja Önt és ismerőseit következő összejövetelére: **2008. december 2-án** (kedden) **17 órai kezdettel** a Budapest IX. kerület, Liliom u. 48. sz. alatti előadótermébe, ahol **Radó Gyula** rendező bemutatja készülő filmjét az elásott budavári zsinagógáról.

***

FALUFEJLESZTÉSI TÁRSASÁG – CSÜTÖRTÖKI ISKOLA – FALUSZEMINÁRIUMA

a Magyar Építőművészek Szövetsége Székházában (IX. ker., Ötpacsirta u. 2.) **17 órától**

2008. december 11.

rajzfilmrendező, művelődéstörténész

Jankovics Marcell

SZIMBOLIKUS GONDOLKODÁS

Újra és újra rádöbbenek, milyen óriási jelentősége volt a csillagos ég rendszeres megfigyelésének, a természeti és kozmikus Rend ösztöneinkbe vésett, majd tudatosított és vallásos élménnyé emelkedett tiszteletének; más szavakkal: a civilizáció- és kultúra-teremtő égi segítségének a hagyományos társadalmak, vagyis elődeink életében.

KARÁCSONYI KÖNYVAKCIÓ!!!

Az Építészet Hónapja alkalmából rendkívüli 1-et fizet 2-t kap könyvakciót hirdettünk: az „Adalékok a Külső-Terézváros történetéhez” és az „Adalékok a Népköztársaság útja történetéhez” (mai Andrássy út) című kötetek egy csomagban, 1500,- Ft-os áron kaphatók, melyhez november hónapban további kiadványok csatlakoztak: a temetőterképeket 100, míg a Budavári zsinagógáról szóló kiadványunkat 1000 Ft-ért vásárolhatják meg. Legfrissebbek: 2008. novemberében megjelent templomtörténeti sorozatunk következő, pesterzsébeti (XX. kerület) kötete – ára: 1000,- Ft; valamint egyesületünk 25 éves évfordulóján logójával ellátott Budapest témájú bélyegíve (egy ív 20 bélyeget tartalmaz, belföldi postaforgalomban felhasználható) – ára: 2000,- Ft.

Lepje meg szeretteit egy érdekes, képekkel gazdagított helytörténeti vagy közlekedéstörténeti könyvvel! Ebben segítünk Önnek, hiszen karácsonyi könyvakciónk keretében kiadványaink december 16-17-18-án 10-17 óra között 20-30-50% kedvezménnyel kaphatók!

***

PROGRAMAJÁNLÓ

Egyesületünk neves szakemberei egy kis ünnepi eszmecsereére hívják az érdeklődőket.

A beszélgetést vezeti: **Buzna Margit** a **Margit-híd megújításának építészeti terveit december 11-én** (csütörtök) **du. 4 órakor** bemutatja **Wild László** építészmérnök-tervező; **Vízy László** építészmérnök, a műemlékek értője fűz hozzá néhány gondolatot.

***

December 18-án (csütörtök) **17 órakor**
„Korzika, Szardínia” és

2009. január 15-én (csütörtök) **17 órakor**
„Guatemala, Mexikó”

címmel tart úti beszámolót **István Ági** az egyesület vetítőtermében.

***

A „Zenés barangolások a világban” előadássorozat következő előadását

2008. december 10-én (szerdán) **15 órakor**
Kiss Imre Károly, idegenvezető tartja a Józsefvárosi Galériában (József krt. 70.)
„Bajorország és Lajos király mesekastélyai” címmel.

Jövő évi első előadásukat **2009. január 14-én** (szerdán) **15 órakor** tartják a Józsefvárosi Galériában (József krt. 70.) **Folytatják bajorországi témájukat.**

***

Az „Acélhang” Kórus

szeretettel és tisztelettel meghívja Önt és hozzátartozóját
az **Acélhang Kórus fennállásának 135. évfordulója** alkalmából rendezendő

2008. december 16-án 15 órára
az OMM Öntödei Múzeum kiállításának megnyitójára (Bp. II., Bem József u. 20.)
Megnyitja: **Kósa László** akadémikus, egyetemi tanár

***

Lánchíd Kör

Tisztelettel várjuk tagjainkat és az érdeklődőket rendezvényeinken. A tagdíj a helyszínen befizethető (felnőtt 750,- Ft, nyugdíjas 500,- Ft, ifjúsági 250,- Ft).

December 10. (szerda) **16 óra**

Adventi hangulat – a Budavári Általános Iskola tanulóinak mősora
Helyszín: Sissy étterem (Budai Vár, Dísz tér 8.)

***

A pesterzsébeti Gaál Imre Galéria (XX. kerület, Kossuth Lajos u. 39.) programajánlója:

- December 1-től** **Galler Péter** adventi kiállítása tekinthető meg a Bíró Mihály utcai Szabó Ervin Könyvtárban a nyitvatartási idő alatt.
- December 3.** **Adventi Est – Pesterzsébet Anno** könyvbemutató a Gaál Imre Galériában 17 órakor. A kiadványt bemutatja: **Komoróczy László** alpolgármester
- December 11.** **Karácsonyi Koncert** 18 órakor
- 2009. január 22.** **Vagyóczki Kata** festőművész kiállítása a Magyar Kultúra Napja alkalmából. 17 órakor

***

BVE - Budapestért Veled Együtt! – BVE

„A magányos ember semmi, csak az egyesületeknek van hosszú életük és igazi súlyuk.”

Gróf Széchenyi István

A keddi klubnapokon a BVE földszintjén 15 és 16 óra között mindenkit szeretettel várunk!

Ezekon a napokon különböző programokat rendezünk, és lehetőséget teremtünk az ismerkedésre.

CSOPORTÜLÉSEK-PROGRAMOK*Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!*

- Fotós csoport:** minden hónap **első keddjén 16 órától**
- Panteon csoport:** minden hónap **második szerdáján 16.30 -tól**
- Közlekedési csoport:** **minden szerdán 17 órától**

2008. december 10-én (szerda) **17 órakor** **Balogh Imre**, a BKV Szentendrei Városi Tömegközlekedési Múzeumának ny. igazgatója és **Lovász István** ny. szaktanácsadó tart előadást a **BKV Szentendrei Tömegközlekedési Múzeuma gyűjteményének kialakításáról és gyarapításáról** az egyesület vetítő-termében. Az előadók vetített ábrákkal mutatják be a múzeumban elhelyezni tervezett mintegy 160 jármű kiválasztásának és helyreállításának szempontjait, az eddig helyreállított és bemutatott járműveket és a helyreállításra váró járművek sorsát.

2009. január 21-én (szerdán) **17 órakor** **Mihálszky Gábor**, a BKV vezérigazgató-helyettese tart előadást a **BKV 2008. évben elfogadott paraméterkönyve és a bevezetés tapasztalatai** címmel az egyesület vetítőtermében. Az előadó bemutatja a paraméterkönyv meghatározásához figyelembe vett utazási igényeket, a szolgáltatással szemben támasztott elvárásokat, az átszervezés szempontjait, költségeit, valamint a várható szolgáltatási minőséget és gazdasági eredményeket.

Templomtörténeti csoport: Legközelebbi összejövetelüket **2009. január 21-én** (szerdán) **16.30 órakor** tartják az egyesület Nagytárgyalójában.

Környezetvédelmi csoport: következő, évbúcsúztató találkozójukat **december 16-án** (kedden) **16 órakor** tartják az egyesületben. 2009. évi első találkozójuk időpontjáról és témájáról is itt döntenek, ezért kérik, figyeljék az egyesület weblapját januári programjukkal kapcsolatban!

Várostörténeti csoport: legközelebbi összejövetelüket **december 2-án** (kedden) **17 órakor** tartják, amelyen **Román János**, a Grassalkovich Kör elnökének előadását hallhatják **Ismerkedés a XXIII. kerülettel** címmel az egyesület előadótermében. Ezt követően **Szántai Lajos** öntészeti szakértő személyes visszaemlékezését hallhatják a **Soroksári Vasöntöde történetéről**; **Millisits Máté** művészettörténész, új- és legújabbkori történeti muzeológus mutatja be vetített képekkel az OMM Öntödei Múzeumában őrzött azon műtárgyakat, amelyek a Soroksári Vasöntödéből származnak.

Csendvédelmi Bizottság: decemberi és januári programjainkkal kapcsolatban kérjük, figyeljék az egyesület honlapját!

www.varosvedo.hu

Szőnyi István Képzőművészeti Kör: minden hétfőn **15 és 18 óra** között tartja foglalkozásait a BVE pincszintjén lévő teremben, és szívesen fogadja a festészet és rajz iránt érdeklődőket. Vezető tanár: **Ferenczi Tiborné** festőművész, művészettörténész

I. kerületi városvédő csoport: következő ülésüket **december 10-én** (szerda) **15 órakor** tartja a Budavári Önkormányzat MŰVELŐDÉSI HÁZÁBAN, I. ker. Bem rakpart 6. szám alatt. Téma a **2009. évi program**-tervezet megbeszélése. Minden tagunkat szeretettel várunk.
Békés boldog Karácsonyt és Új esztendőt kívánunk minden barátunknak!

Belváros-Lipótvárosi Helytörténeti Kör: decemberben nem tartanak összejövetelt.

Januári programjainkkal kapcsolatban kérjük figyelje az egyesület honlapját!

Terézvárosi csoport: folytatják „Szecesszió a Terézvárosban” című előadássorozatot, ezúttal **december 9-én** (kedden) **17 órakor Spiegel Frigyes munkásságával** ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

Erzsébetvárosi Helytörténeti Klub: decemberi és januári programjainkkal kapcsolatban kérjük, figyeljék az egyesület honlapját! www.varosvedo.hu

Józsefvárosi csoport: Decemberben nem tartunk előadást; januári programunkkal kapcsolatban pedig kérjük, hogy keressék titkárságunkat (061-321-1696) vagy figyeljék egyesületünk honlapját!

Kőbányai csoport: Legközelebbi összejövetelüket **december 18-án** (csütörtökön) **17 és 19 óra között** tartják: **„Megemlékezés nemzeti gyűjteményekről”** címmel.

2009. január 15-én (csütörtök) **17 és 19 óra között Óvári Árpád: Az éjfél nap országában – Norvégia I.** című előadására várják az érdeklődőket. Az előadások helye a Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény (X. ker. Budapest, Halom u. 37/b.)

Ugyanitt a helytörténeti kiállítás megtekinthető: hétfő, kedd, szerda, péntek 10-14-ig, csütörtök 14-18 óráig.

XIII. kerületi Városvédő Csoport: Decemberben nem tartanak előadást.

2009 január 20-án (kedden) **10 órakor: Sokszemközt a főépítésszel – találkozás Arató Györggyel, a XIII. kerület főépítészével.** Helye az Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény (XIII. ker. Váci út 50.)

Rákospalotai munkacsoport: A MÁV Telep Baráti Köre Közhasznú Egyesület **"Kiskarácsony, Nagykarácsony"** címmel Mikulásnapra Ünnepséget és évadzáró csoporttervezetet tart **december 6-án** (szombat) **18 órakor** a MÁV Telepi Jézus Szíve Katolikus Templom Közösségi Házában. Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk.

Kívánunk mindenkinek Békés, Kellemes Ünnepeket és Boldog Új Esztendőt!

2009. január 10. (szombat) **15 órakor** a MÁV Telep Baráti Köre Közhasznú Egyesület az Építész Továbbképző Központtal közösen Városvédő Sétát tart a XV. kerületi régi MÁV Telepen. Találkozás: Református Templom Főbejárata előtt (1155 Bp. Széchenyi út 16.)

A séta ideje kb. 1 óra, ezt követően a MÁV Telep történetét bemutató rövidfilm és kötetlen beszélgetés a MÁV Telepi Jézus Szíve Katolikus Templom Közösségi Házában. (A teljes program ideje: 15-18 óráig)

Pesterzsébeti Városvédő Csoport: következő összejövetelüket **2009. február 3-án** (kedden) **16 órakor** a Gaál Imre Galériában tartják. A beszámoló után **Kiss Balázs** tart előadást a **szabadságharc 160. évfordulója** alkalmából.

Promontor – Tétény munkacsoport: **2008. december 8-án** (hétfő) **17 órakor** tartjuk évzáró, elő-Szilveszteri bulinkat a Budafok-Tétény Baráti Körök házában (volt Németh-vendéglő – Budafok, Tóth József utca 45.) Hagyományainknak megfelelően kéretik a Hölgyektől némi finomságok készítése éteknek, az Uraktól pedig jóféle itókák hozatala! Felhívjuk a figyelmet, hogy a jókedvét senki ne hagyja otthon! Barátainkat szeretettel várjuk erre az esténkre is!

Soroksári Grassalkovich Kör: **december 11-én** (csütörtökön) **17 órakor** tartják következő összejövetelüket a Közösségi Házban (Bp. XXIII. kerület, Grassalkovich út 154).

Jövő évi első összejövetelüket **január 8-án** (csütörtökön) **17 órakor** tartják a Közösségi Házban.

Rákoshegyi Bartók Zeneház (XVII. kerület, Budapest - Rákoshegy, Hunyadi u. 50.)

Programjaik olvashatók a www.bartokzenehaz.hu honlapon!

TAGTÁRSAINK ÍRJÁK

25 éves a Budapesti Városvédő Egyesület

Mindazon tagtársaink számára, akik nem tudtak jelen lenni egyesületünk elmúlt 25 évét bemutató kiállításunk megnyitóján, alábbiakban közreadjuk *Csorba László* történész, a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének igazgató-helyettese megnyitó beszédének részletét, mely elhangzott a Budapesti Történeti Múzeumban 2008. október 29-én. A teljes szöveg honlapunkon olvasható.

Ha körbepillantunk a teremben, 25 év alkotásainak számos nagyszerű emlékét láthatjuk a tablókön és a tárlókban. Fényképek, szövegek mesélnek arról, mi értéket sikerült megmenteni a pusztulástól és bebizonyítani, hogy a város múltja nem akadály a dinamikus jelennek, avagy a formálódó jövőnek. A városvédők kezdettől fogva hirdették, hogy nem visszafelé menetelnek a múltba! Mondták és bizonyították, hogy a jelen lesz gazdagabb, s a jövő lesz fényesebb attól, ha az idők által megtépzott szépségeket időnként ismét rendbe tesszük, helyreállítjuk – és újra beleillesztjük a mai, élő város mozaikjába. Az ezerféle kő és téglá közé visszahelyezünk egy-egy újracsiszolt, igazi gyémántot! Mert mi más a marosvásárhelyi székely ezermester, Bodor Péter kútjának mása a Margitszigeten, vagy a józsefvárosi kálvária az Epreskertben, a határkeresztek, az üvegablakok, a lámpák, kandeláberek és kapuportálok – és még sorolhatnám napestig –, mint gyémántok, tündöklő briliánsok abban a gazdag kincsházban, amelynek Budapest a neve.

Ennek a kincsháznak a gazdagsága azonban – és az elmúlt negyedszázadban erre is az Egyesület hívta fel a figyelmet – nem kimeríthetetlen. Új rablói vannak a nyárnak, és az új, mely sokszor mohón, harsogva, kíméletlenül követeli magának a teret, értéket is elpusztíthat, ha nem vigyázunk. Ám mielőtt az Egyesület komolyan szembesülhetett volna ezekkel a globális kihívásokkal, közbeszólt a politika, amely megütődött e szótól. "Ki ellen akarják az elvtársak *védni* a várost?" – kérdezték egykor az illetékesek az alapító atyáktól, és természetesen fogalmuk sem volt róla, hogy ezzel a kérdéssel elindítottak egy történelmi homokórát. Talán nem tévedek, ha történészként megállapítom: a mozgalom ekkor lépett be a nagybetűs történelembe. Tagjai természetesen nem akartak mást, mint emberibbé tenni a környezetet, amelyben élnek. Nemcsak az értelmiségiek, művészek, tudósok, de a sok ezer pártoló tag – és a hasonló mozgalmak tagjai is szerte az egész országban – pontosan tudták, hogy mi volt akkoriban a cselekvési engedély ára: látványosan távol kell maradniuk a politikától ahhoz, hogy a hatóságok megtűriék ezt a velejéig civil kezdeményezést. De hiába változtatták át a nevet városszépítő egyesületre – a tevékenység leglényege, a kulturális (a természeti és az épített) örökség védelme valami furcsa viszonyba került a diktatúrával, amely mindinkább demokráciának akarta nevezni és hinni önmagát. Az ellentét persze nem egyszerűen az, hogy végső soron még a legpuhább diktatúra sem tűrheti el sokáig az autonóm, önkormányzó, önrendelkező egyesüléseket, mert azok pusztá létükkel a hatalmát korlátozzák, azt szimbolizálják és bizonyítják akarva-akaratlanul, hogy a hatalom nem mindenható. Az emberi alkotómunka vágya és a diktatórikus hatalom közötti viszony ennél összetettebb, bonyolultabb...

... Ami Mozart odafenn a magasban – az egy korlát-balusztrád, egy kovácsoltvas-kandeláber, egy színes Kossuth-vagy Mária-üvegablak, egy emléktábla itt lenn a földön, körülöttünk. Bizonyos, hogy a diktatórikus hatalom hajdan volt világnézeti alapjainak erodálásában is történelmet csinált a városszépítő mozgalom. Volt persze egykor valamiféle pátosza annak a lelkesedésnek, amely végképp el akarta törölni a múltat és holnapra meg akarta forgatni az egész világot. A városvédők erre azt felelték: rendben, töröljük – de a szecessziós portálokat és a historizáló kariatidákat előbb kicsit vegyük ki ebből a világfelforgatásból. És Nepomuki Jánost is, meg a zsidónegyed bérházainak legjavát, mert szépek, mert szeretjük őket, és egyszerűen nem akarunk olyan új világot, amelyben ők nincsenek velünk...

... Nem kétséges, jó választás volt, hogy Podmaniczky Frigyes, a Főváros Közmunkák Tanácsa volt alelnöke lett a budapesti városvédelem "arca". De van e szép mozgalomnak egy másik "arca" is – mégpedig épp a Ráday Mihályé. Összetartoznak és büszkék lehetnek egymásra. Tudom, nem bántok meg senkit az egyesület sok száz szorgalmas és hűséges aktivistája közül, ha kijelentem: a magyar közvélemény jelentős részének szemében Ráday Mihály neve és személye jeleníti meg a városszépítő mozgalmat. Nagy fát vett a vállára ez a művészettörténész, operatőr, szerkesztő, rendező, fotóművész, író és műsorvezető, amikor nemcsak meghirdette az eszmét, hanem – számos nagy mozgalomalapító elődjével szöges ellentétben – be is lépett az azt megvalósító napszámosok sorába. És a terhet azóta is oly fürge léptekkel hordja, hogy alig győzünk a nyomába lépni.

Az előbb történelmi homokórát emlegettem, amelyben a szemek pergése akkor indult el, amikor negyedszázaddal ezelőtt a Városvédő Egyesület kilépett a közélet porondjára. Szükség volt rá nagyon – és bizony szükség van ma is. A megállás majdhogynem látszólagos – a futó éppen csak visszapillant az útra, amelyet eddig megtett. Persze nem rövid ez a bejárt út – ám a csúcs is messze van még. De ez a szép kiállítás arról is szól, hogy minden lépéssel közelebb jutunk hozzá.

Csorba László

A KÖRNYEZETVÉDELMI CSOPORT HÍREI

Csoportülést október 21-én tartottunk. Meghívott előadónk **Tétényi Éva** építész, témánk **A fenntartható építészet** volt. Egyesületünk titkára felhívta figyelmünket arra, hogy fontos a környezeti fenntarthatóság; a megújuló energiák használata, „beépítése” a házakba, lakásokba; a népi építészet, mint „megújuló” irányzat; a fenntartható visszacsökkentés; az EU kezdeményezései a károsanyag-kibocsátás környezetre gyakorolt hatásának tényszerű mérésére a városokban. Javasolta, hogy a környezetvédő csoport keressen fel kistelepüléseket, bio-gazdaságokat, tapasztalatgyűjtés céljából.

Arlett Annamária a MÁV lakótelep problémáiról beszélt és november 16-ra városvédő, ill. „Telepvédő” sétára hívott minket. **Pesti László** a túlvárosiasodás, a pazarlás, a túlgépesítés okozta ártalmakra hívta fel figyelmünket, valamint a zöldfelületek csökkenésének veszélyeire.

Október 26-án 11 órakor indult Népligeti sétánk a Planetárium elől. Ezen a szép vasárnapon került ünnepélyes átadásra három emléktábla: **Dr. Gecse Alberté** a Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény egyik megalapozója és vezetője, a népligeti sétányelnevezések kidolgozója; **Márkus József** polgármesteré, akinek javaslatára csatolták 1910-ben a Kismartoni út és a Vajda Péter utca közötti területet a Népligethez; és **Dr. Radó Dezsőé**, aki 25 éven át volt a Fővárosi Kertészeti Vállalat igazgatója, s kinek nevéhez fűződik a FŐKERT nagyarányú fejlesztése az 1960-80-as években, valamint a Budapesti Városvédő Egyesület egyik alapító tagja volt. A sétán több mint 30-an vettünk részt. Legnagyobb örömünkre **özv. Dr. Radó Dezsőné, Margitka és a családtagok közül többen: fia, menyé, unokái** is megtisztelték az eseményt jelenlétükkel. A sétányneveket viselő táblákat **Lajos József** szobrászművész készítette. A táblák beton-párnakőbe építésénél 2008. szeptember 10-11-én, részt vettek: **Borók István, Dobrádi László, Hegyesi Sándor, Herczeg Géza, Nagy József, Pesti László és Wilk János.** A sétát és a táblák ünnepélyes avatását fotókon dokumentálta: **Neszták Béla.** A résztvevők között köszönthettük **Vitkay Katalint** is.

November 11-én megtartott csoportülésünk témája: „A tudatos vásárló”, avagy a környezetbarát vásárlás volt. Beszélgetésünk alapjául a Tudatos Vásárlók Egyesületének „Csudakamra” című kiállítása szolgált. Mindenkinek volt véleménye és hasznos ötlete.

Jó hír! Új tag csatlakozott hozzánk **Molnár Éva** személyében, aki a XX. kerületben a Vécsey-lakótelepi könyvtárban „Környezetvédelmi Klubot” alapított. Munkájában **Nolipa Irma** támogatja.

Jeles napok: december 29. A Biodiverzitás (biológiai sokféleség) védelmének világnapja.

Következő és egyben évbúcsúztató találkozóink **december 16-án** (kedd) **16 órakor lesz!** 2009. januári találkozóinkat decemberben egyeztetjük. **Köszönöm minden kedves Csoporttársamnak a 2008-as évi együttműködést! Nyugalmas, szép, jó egészségben eltöltött Ünnepeket, Boldog Karácsonyt kívánok!**

Vándor Éva

***

Ajándékötlet Karácsonyra!

A Pesterzsébeti Evangélikus Egyház vadonatúj közösségi házában TV kamerák és fényképezőgépek keresztüzében tartották a **Budapest Templomai – Pesterzsébet XX. kerület** című könyv bemutatóját. Az elmúlt években több helytörténeti kiadvány jelent meg a településről, de olyan, amely kizárólag a templomok történetét dolgozza fel, még hiányzott. A zsúfolásig megtelt előadóteremben **Győry János Sámuel** lelkész melegszívű köszöntőjét követően vetítéssel egybekötött bemutatót tartott **Fabó Beáta** – a Templomtörténeti Csoport vezetője – a könyv egy-egy érdekes részletéről. Az eseményt színesítette **Bencze István** orgonaművész kiváló játéka, aki fiatalos lendülettel, immáron 70 éve muzsikál. Ez alkalommal Händel két csembalóra írt menüettjét hallottuk tőle, ezután a házigazda az evangélikus templom felújítását mutatta be dokumentumfilmen. A Budapesti Városvédő Egyesület Pesterzsébeti Csoportja és annak vezetője sikerét mi sem jelzi jobban, hogy meghívására vallástól és pártállástól függetlenül Pesterzsébet valamennyi egyházi és világi vezetője megjelent.

A pesterzsébeti polgármester ünnepi beszédében köszönetét fejezte ki **Árki Sándorné Kápolnási Magdolna**, a Pesterzsébeti Csoport vezetőjének a kerület történeti emlékeinek megőrzésének és új értékeink védelmében kifejtett önzetlen munkásságáért, és díszoklevéllel tüntette ki a Pesterzsébeti Polgármesteri Hivatal és a kerület lakóinak hálás köszönete jeléül. A könyv, mondhatni koprodukcióban jött létre a Templomtörténeti Csoport és a Pesterzsébeti Csoport együttműködése eredményeként. A hiánypótló mű nagy sikert aratott. A színes, 56 oldalas könyv, tele hajdani és mai fotókkal szép karácsonyi ajándék is lehet. **Kedves Olvasó!** Ha Ön szereti a szépet, vagy a templomokat, vagy netán Pesterzsébetet, lepje meg szeretteit és saját magát e szép kiadvánnyal! A könyv megvásárolható a templomokban és a Budapesti Városvédő Egyesület székhelyén (1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 14-16.).

Árki Sándorné

***

Budai hírcsokor

A Gellérthegyre többet költ a helyi önkormányzat, a villanegyedi részben egyes utcákban a zöldfelület rendezése, felújítása és néhol járda építése szerepel a programban. A Mészöly lépcső felújítása és a Minerva utca részleges megújítása szintén a megállapodás részét képezi. A Gellérthegy parkosított részén 40 – 40 darab szemétygyűjtő kosár és kutyapiszok gyűjtő láda kihelyezésére kerül sor. A feladatokra majdnem 50 millió forintot különítettek el.

A Kamaraerdő természeti környezetében sétálóknak jelentős könnyebbséget nyújt az új 150-es autóbusz, amelynek több megállójától leszállva, lényeges emelkedő nélkül érhető el a kirándulásra alkalmas környezet. Lehetséges, hogy új turistajelzés is készül ebből az irányból, hogy akinek nehézséget jelent a kaptató, az is kényelmesen végigsétálhasson a Kamaraerdőn.

Százhusz éve alakult meg a Budapesti Hegyvidéki Turista Egyesület, amely 1888-ban ezzel a névvel jegyeztette be magát, de csakhamar az igazi működési területének szellemében a Svábhegyi Egyesület nevet vette fel. Ez azért volt indokolt, mert a hagyományos turista tevékenység helyett inkább a hegynek az idegenforgalmi, kulturális és helyszépítési fejlesztése volt működésének fő célja.

Szent Lukács Kristálybarlangnak nevezték el a közelmúltban a Rózsadomb aljában felfedezett újabb barlangot. A közelben található hason nevű forrásról és fürdőről elnevezett barlang, a kutatások során a mostanihoz képest jelentősen nagyobbodhat. A belső részt gipsz- és kalcitkristályok díszítik, amelyek fehéren csillognak.

Új fasor telepítenek a II. kerületi Bajvívó utcában, ahol a nagyon leromlott állapotú és hiányos fákat, a városi környezetet jobban elviselő mezei juharfákkal váltják fel. Mivel a facsemetek már jelentősen előnevelt nagy példányok, ezért hamarosan kedvezően változhat meg az utcakép.

Több budai utca lakói tiltakoznak a BKV Zrt. azokon átvezető új buszjáratai ellen. Budafokon, Budatétényben és a Rózsadomb-Pasarét térségében élők egy igen szűk, de annál hangosabb rétege, nehezményezi a buszjáratokat, ugyanakkor az újonnan kiszolgált területen élőknek legalább a 90% helyesli és örül a döntésnek. Ettől függetlenül felülvizsgálják néhány járat útvonalát. Lehetséges, hogy a 150-es a Hittérítő útra nem fog betérni, valamint a 291-es helyett ismét a 158-as jár majd a zugligeti libegőhöz. Továbbá a rákospalotaiak tiltakozása miatt az 5-ös busz kettébontása (a Keletinél) is szóba kerülhet a felülvizsgálat nyomán.

Elvették a helyközi buszokat a Szentendrei útról, mert a Volánbusz Zrt. a Megyeri híd átadása napjától a Dunakanyar térségéből ezen vezeti át járatait és csak Újpest, Városkapuig közlekedtetni. Az igazi indok az, hogy a cég eladta az egyébként igen jó helyen fekvő Árpád híd közelében lévő pályaudvarát. Az új budapesti végállomáson, mind az utasoknak, mind a járművezetőknek sokkal mostohábbak a körülmények, ráadásul nehezebben közelíthető meg, a város felé csak a metróra lehet átszállni. A budai oldal lakói mind nagyon rosszul jártak a változtatással: időben, anyagilag, és az átszállási kényszer miatt a kényelmi szempontból is.

Budapest-bérlet néven várhatóan január elsejétől összevonják az eddigi BEB és a BKV bérleteket és az új bérlettel a főváros határain belül a MÁV és a volánjáratokkal is utazhatunk vele. Amennyiben a Budapesti Közlekedési Szövetség területére utazunk, akkor a BKSz emblémájával megjelölt vonat és buszjáratokon csak az utolsó budapesti állomástól vagy megállótól kell kiegészítőjegyet venni, csakúgy, mint ahogy a HÉV esetében ez eddig is így volt.

Kertész István

***

Jeles évfordulók

Károly Róbert (1288-1342) a nápolyi Anjou-házból az első uralkodó, V. István dédunokája. **700 éve 1308-ban lépett trónra.** Firenzei mintára értékálló arany forintot veretett, pártolta a kereskedelmet és az urbanizációt. 1321 után **udvarát Visegrádra helyezte és építkezéseivel európai színvonalra emelte.**

Vitéz János (1408-1472) humanista főpap **600 éve született Esztergomban.** Zágrábi örkanonok, majd váradi püspök lett. Nagy szerepet játszott Mátyás királlyá választásában. Korának jeles tudósa volt, foglalkozott csillagászattal is. **Esztergomban reneszánsz építkezéseket folytatott.** Híres könyvtára mintául szolgált Mátyás Corvináinak. Segítette Hess András nyomdászt és a pozsonyi egyetem alapítását (1467).

Türr, István (1825-1908). A reformkor hajnalán született és **100 éve halt meg.** Katonatiszt és politikus. A kiegyezés után hazatért és a gazdasági életben ért el sikereket. **Az Ő nevéhez köthető 1871-ben a Ferenc-csatorna korszerűsítési munkálatai.** A csatorna, Bajától Bezdánon át Óbecséig a Dunát a Tiszával köti össze. 1793-tól kezdték a munkálatokat, melyek 1802-ig tartottak Apponyi Antal királyi biztos felügyelete mellett. Ezen kívül a Korinthoszi-csatorna építésének megkezdése. (Épült 1893-ban Gerster Béla tervei szerint. A csatornán vasúti és közúti híd ível át.) Nevét a Belvárosban utca őrzi.

100 éve adták át a Vakok Intézetét Mexikói u. 60. sz. alatt. Tervezője: Lajta Béla (1905-1908). Sajnos, a gyönyörű belső berendezése már elpusztult.

Rimanóczy Gyula (1903. január 19. Bécs - 1958. december 21.) építész. **50 éve hunyt el** igen fiatalon. Több generációs építész családból származott (Nagyapja R. Kálmán az előző századfordulón Nagyvárad meghatározó építész volt.) A magyar avantgard kimagasló egyénisége. Diplomájának megszerzése után Wälder Gyulánál dolgozott. 1925-28 között több Nyugat-Európai tanulmányutat tett. 1933-48-ig saját irodáját vezette. Számtalan munkája közül kiemelem az alábbiakat: Dob utcai Postapalota (1939), a Bp-i Sportcsarnok (1941), a Bosnyák téri templom (1942-44), a Pasaréti templom (1933-34), a közelében lévő autóbussz végállomás épülete (1937), a BME R épülete (1955), a XI. ker. Somlói út. 6/b. (1927. neoreneszánsz stílusú) lakóépülete. Az 1953-ban megalakult Mesteriskolának haláláig tanára volt. 1953-ban Ybl Miklós díjat, 1955-ben Kossuth-díjat kapott. Két fia, ifj. Gyula és Jenő is követte Őt a pályán.

Megköszönöm az Egyesület Titkárának ideai támogatását a cikkek megjelenéséhez, és az olvasók figyelmét!

Összeállította: dr. Horváth Péterné

***

Megszűnik egy „laktanya”!

Az Üllői út mentén számos laktanya állt. Itt volt az 1956 után megszűnt – Mária Teréziáról elnevezett épület (későbbi Kilián laktanya), a Ludovika Akadémia épületegyüttese, a mai pénzverő helyén létezett laktanya, és végül a Ferenc Józsefről elnevezett laktanya. A 14 épületből álló együttest Benedicty József építész-mérnök tervezte, 1945-ig gyalogsági ezred birtokolta. E mellé építették 1951-ben a Gábor Áronról elnevezett tüzér technikusokat képző tiszti iskolát. A két laktanyát összevonva, és több területtel kiegészítve alakult meg 1957-ben az Egyesített Tiszti Iskola. Az 1970-es években több épületét lebontották, helyén korszerű oktatási épületeket hoztak létre. A pénz elfogyott, így sikerült megmenteni néhányat a 140 éves épületekből. Mikor megkezdődött annak idején az eredeti laktanya bontása, megírtam a laktanyák történetét. Milyen szerencse! Ha meg is szűnik ez az együttes, legalább marad nyom.

Vörös Béla, nyugállományú ezredes, mérnök-tanár

UTAZÁSI AJÁNLATOK

Neoline Utazási Iroda „Kalandozás”	1088 Budapest, Szentkirályi u. 5.	Eng.sz.: U-714/2006.
Tel.: 318-8064, fax: 317-1056,	e-mail: kalandozas@t-online.hu	www.kalandozastravel.hu

December

5-7.	Advent Salzburgban	32.900,- Ft
6.	Advent Melkben és a Wachauban	5.990,- Ft
7.	Budapest felfedezése – Szerb emlékek Pesten és Budán	600,- Ft
13.	Budapest felfedezése – Postamúzeum	300,- Ft
13.	Budapest – esti városnézés a kivilágított fővárosban	1.400,- Ft
29.	Bécs a két ünnep között	4.990,- Ft
30-01.	Az Újév első csókja Velencében	20.000,- Ft

A BVE havonta megjelenő bulletinje **Az Értesítő kiadását a Fővárosi Önkormányzat támogatja.**

Telefon, fax: 321-1696 OTP 11705008-20092737-00000000 Adószám: 19729224-1-41
 e-mail: budapestivarosvedo@gmail.com honlap: www.varosvedo.hu 1053 Budapest, Kossuth L. u. 14-16.
 Szerkesztői munka: Hegedűs Attila András A kiadásért felelős: Tétényi Éva